

A MÓDSZERTANRÓL

DUGAS JÁNOS

az Oktatási Hivatal Köznevelési Programok
Főosztályának vezetője

KELLENEK RANGSOROK?

Számos ország oktatásirányítása és számos magánszervezet készít rangsorokat. Ezek alapvető célja a tájékoztatás, információk átadása azzal a céllal, hogy átláthatóbbá tegyék az iskolák működését, és eligazítást adjanak mindazoknak, akik valamilyen döntést hoznak az oktatás világában. Ezek a rangsorok egyszerre szolgálnak információforrásként és visszajelzési eszközként. A szülőknek és a diákoknak segítséget jelentenek az iskolaválasztás folyamatában, hiszen összehasonlíthatóvá teszik az intézmények teljesítményét, egyúttal valamiféle képet nyújtanak az ott folyó pedagógiai munka eredményességéről. Az iskoláknak szintén értékes visszacsatolást kínálnak: lehetőséget arra, hogy saját helyzetüket a tágabb mezőnyben értelmezzék, felismerjék erősségeiket és azokat a területeket, ahol az intézmény céljaival összhangban fejlesztésre lenne szükség.

Bár a rangsor gyakran vita tárgya, a mögötte húzódó szándék általában a tájékoztatás és a minőség javításának ösztönzése. Ha nem kizárólagos mércének tekintjük, hanem egy rendezett adatbázisnak, akkor fontos szerepet játszhat a közoktatás átláthatóbbá és eredményesebbé tételében.

AZ MCC-OH-RANGSOR MÓDSZERTANA

Az Oktatási Hivatal és a Mathias Corvinus Collegium közös célja olyan gimnáziumi rangsor összeállítása volt, amely az elérhető szakmai módszertanok, valamint a rendelkezésre álló adatbázisok által megszabott keretek között lehetővé teszi a középiskolákban folyó oktató-nevelő munka legteljesebb értékelését. A felhasznált adatbázisok kiválasztása során az alábbi szempontokat vettük figyelembe: a rangsoroláshoz használt adatok (1) tényleges iskolai pedagógiai munkára épüljenek, (2) objektivitásuk biztosítva legyen, (3) az Oktatási Hivatal adatbázisában elérhetők legyenek, (4) valamint nyilvánosak legyenek. A rangsor összeállítása során azon iskolák adatait használtuk, amelyek meghirdettek legalább egy olyan tanulmányi területet, ahol kötelező a központi felvételi megírása.

A rangsoroláshoz az Oktatási Hivatal által gyűjtött köznevelési adatbázisok közül az alábbiakat használtuk fel:

- ➔ a 2024–2025-ös év középfokú felvételi eljárásának adatait;
- ➔ a 2025. március–májusi digitális országos kompetenciamérésen részt vevő 10. évfolyamos tanulók eredményeit;
- ➔ a 2024/2025-ös tanév országos középiskolai tanulmányi versenyeinek adatait;
- ➔ a 2025. május–június érettségi-időszakban rendes érettségire jelentkezők érettségi eredményeit (az adatbázis tartalmazza a korábban megszerzett, de az érettségi bizonyítványba ebben az időszakban bekerülő eredményeket is);
- ➔ a 2025. május–júniusi érettségi-időszakban érettségi bizonyítványt szerzők felsőoktatási felvételi eredményeit.

A gimnáziumi rangsor összeállítása során az előző évi rangsornál is alkalmazott indikátorokat vettük alapul.

MELYIKET HOGY SZÁMÍTJUK?

1. A gimnáziumba jelentkezők aránya

A tanulmányi területekre első helyen jelentkezők száma osztva a tanulmányi területek meghirdetett férőhelyeinek összegével. Ha az iskola több képzéstípusban is vett fel tanulókat (például hat és négy évfolyamos gimnáziumi képzés), akkor az egyes képzéstípusok átlageredményeit a képzéstípusra felvett tanulók számával súlyozva átlagoltuk.

2. A középiskolába jelentkezők felvételi pontszáma

A tanulmányi területekre felvett diákok központi dolgozatainak átlaga matematikából és magyar nyelvből. Ha az iskola több képzéstípusban is vett fel tanulókat (például hat és négy évfolyamos gimnáziumi képzés), akkor az egyes képzéstípusok átlageredményeit a képzéstípusra felvett tanulók számával súlyozva átlagoltuk.

3. Az országos kompetenciamérés eredménye

A 10. évfolyamos matematika- és a szövegértésmérési eredmények intézményi átlagainak átlaga.

4. Érettségi vizsgák átlaga

Az emelt, valamint a középszintű érettségi vizsgák százalékos eredményeinek átlagolásával keletkezett eredmény, ahol a középszintű eredményeket kétharmados súllyal számoltuk.

5. Emelt szintű érettségi vizsgák aránya

A rendes érettségi vizsga időszakában teljesített, rendes vagy beszámító emelt szintű érettségi vizsgák száma.

6. OKTV-eredmények

Az országos középiskolai tanulmányi versenyek tantárgyi döntőjébe jutott diákok számának intézményi összegét osztottuk a 2024–2025-ös tanévben rendes érettségi vizsgára jelentkezők számával. Azért a rendes érettségre jelentkezők számát használtuk az átlagszámításhoz, mert az Oktatási Hivatal nem ismeri az OKTV-re jelentkezethető tanulók maximális számát.

7. Felsőoktatásban továbbtanulók aránya

A 2025-ben rendes érettségi vizsgát tevők és a 2025. évi általános és pótfelvételi eljárásban felsőfokú szakképzésbe, alapképzésbe, illetve osztatlan képzésbe felvett diákok számának, valamint a 2025-ben érettségizett, felsőoktatásba jelentkezők számának hányadosa.

„Meg kell tanítani a gyerekeknek azt, hogy önmagáért élvezzék a tanulást, ne csak azért, hogy jó jegyeket kapjanak. Azok a gyerekek, akik élvezik a kihívások legyőzését, felnőtt életükben is keresni fogják a kihívást jelentő helyzeteket. Nagyobb valószínűséggel ragadnak meg új lehetőségeket, keresnek új módszereket, dolgoznak olyan feladatokon, amelyeknek nincs egyértelmű megoldása, és ösztönöznek másokat arra, hogy nehéz problémákon dolgozzanak.”

Csikszentmihályi Mihály

AZONOS EREDMÉNY, ELTÉRŐ PONTSZÁM?

Előfordulhat-e az, hogy két iskola azonos eredményt ért el valamelyik területen, de a rangsorolásnál kiszámított pontszámuk eltér? Ha mindketten idén érték el az azonos eredményt, akkor a pontszámuk is meg fog egyezni. Sőt, ha az A és B iskola eredménye között kétszer akkora volt a különbség, mint az A és a C iskoláé között, akkor ez a kétszeres szorzó a rangsoroláshoz használt pontszámok különbségeinél is megmarad. Tehát az eredményeket pontszámokra átváltó módszerünk megőrzi az eredeti eredmények közötti különbségek arányát.

Mind a hét indikátor ugyanolyan súllyal szerepel az összpontszámban

A rangsor kialakításához minden indikátort át kellett alakítanunk, hiszen nem összehasonlítható a kompetenciamérés képességpontjainak értéke a túljelentkezési arányokkal vagy az országos középiskolai tanulmányi versenyeken döntős helyezést elérők számával. Ezért mind a hét indikátor iskolai adatait olyan értékekre számítottuk át, amelyek átlaga 50, szórása 15 lett. Az így kialakított pontszámokat összeadtuk, majd az összpontszám alapján rangsoroltuk a gimnáziumokat. A pontszámok összeadása során súlyozást nem alkalmaztunk, tehát mind a hét indikátor ugyanolyan súllyal szerepelt a rangsor kialakításához használt összpontszámban.